

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

Υπεύθυνη Καθηγήτρια: Ρεβέκκα - Εμμανουέλα Παπαδοπούλου

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΜΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΣΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΧΕΑΔ - ΑΥΤΟΝΟΜΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

- ***Φορείς - Αποδέκτες***
- ***Έκταση - Περιεχόμενο***

Επιμέλεια

Ζαβιτσάνου Ασημίνα

Σάλιαγκα Σεμίνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ Α

Το καθεστώς της ελευθερίας στο πλαίσιο του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και οι συμφωνίες Schengen

- i) Η έννοια της “ελευθερίας” στο Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης
- ii) Το σύστημα Schengen

ΜΕΡΟΣ Β

Ειδικότερες ρυθμίσεις: οι έλεγχοι στα σύνορα, το άσυλο και η μετανάστευση

- i) Η κατάργηση των ελέγχων στη διέλευση των εσωτερικών συνόρων
- ii) Η διέλευση των εξωτερικών συνόρων - Θεωρήσεις
- iii) Άσυλο
- iv) Μετανάστευση

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχικά η ελεύθερη κυκλοφορία αφορούσε μόνο τους εργαζομένους, καθώς ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την οικονομική δραστηριότητα και οι εργαζόμενοι αποτελούσαν βασικό συντελεστή παραγωγής.

Με στόχο τη δημιουργία της Ευρώπης των πολιτών και την τόνωση του αισθήματος των Ευρωπαίων πολιτών ότι ανήκουν σε μια κοινότητα κοινών καταβολών, οι Οδηγίες του 1990 επέκτειναν την ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στο σύνολο των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξαρτήτως του κριτηρίου εάν εργάζονται ή όχι.

Εν συνεχεία, η θέσπιση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας συνετέλεσε στην ποιοτική αναβάθμιση της θεώρησης της ελεύθερης κυκλοφορίας στο πλαίσιο της Ένωσης. Διαπιστώθηκε πως η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς που ήταν θεμελιώδης για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, δεν αρκούσε για την τόνωση του αισθήματος του Ευρωπαίου πολίτη ότι ανήκει σε μία κοινότητα κοινής πολιτιστικής παράδοσης και αξιών.

Η ελευθερία κυκλοφορίας τίθεται σήμερα στο επίκεντρο της Ένωσης. Η δημιουργία του Χώρου Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, το σύστημα Schengen καθώς και το ολοένα αυξανόμενο παράγωγο δίκαιο που θεσπίζεται προς όφελος της ελεύθερης κυκλοφορίας στο πλαίσιο της Ένωσης αφενός αμφισβητείται όσο ποτέ εξαιτίας του τεράστιου προσφυγικού κύματος που καλούνται να διαχειριστούν οι χώρες που εφάπτονται στα νότια και ανατολικά εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, αφετέρου αποδεικνύει πως η έννοια της “ελευθερίας”, που δεν είναι απόλυτα συνυφασμένη με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, έχει αναχθεί σε θεμελιώδη πολιτική αρχή στο πλαίσιο της Ένωσης.

ΜΕΡΟΣ Α

Το καθεστώς της ελευθερίας στο πλαίσιο του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και οι συμφωνίες Schengen

I. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ “ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ” ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Η έννοια του Χώρου Ελευθερία, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης συνίσταται στη δημιουργία ενός εσωτερικού χώρου της ΕΕ χωρίς εσωτερικά σύνορα εντός του οποίου διασφαλίζεται η πρωταρχία του κράτους δικαίου και οι ευρωπαίοι πολίτες, όπως και οι υπήκοοι των τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στην ΕΕ, κυκλοφορούν χωρίς συνοριακούς ελέγχους και χωρίς να διακινδυνεύεται η ασφάλειά τους και η ασφάλεια των κρατών μελών. Το πλαίσιο του χώρου δεν είναι προσδιορισμένο αλλά “ανοικτό”, αφήνοντας ικανά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας για περαιτέρω διάπλασή του.

Το άρθρο 67 ΣΛΕΕ αποτελεί μία διάταξη ανασκόπησης του ΧΕΑΔ σε συνέχεια του άρθρου 3 παρ. 2 ΣΕΕ. Ο ΧΕΑΔ στηρίζεται σε ένα σύνολο πολιτικών που συνοψίζονται στο άρθρο 67 ΣΛΕΕ και συμπληρώνουν η μία την άλλη. Ο πρώτος άξονας του κεφαλαίου των άρθρων 67επ. ΣΛΕΕ συνδέεται με την έννοια της ελευθερίας, χωρίς ωστόσο να δίνεται ορισμός της έννοιας αυτής. Τα στοιχεία που παρέχει η Συνθήκη παραπέμπουν αφενός στην απουσία ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα, αφετέρου στην ανάπτυξη κοινής πολιτικής ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, στα θέματα ασύλου και μετανάστευσης.

Το γεγονός ότι η “ελευθερία” δεν θα πρέπει να ταυτίζεται πάντως μόνο με την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών των κρατών μελών και όσων διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους, επισημαίνουν τόσο το Συμβούλιο όσο και η Επιτροπή, στο πρώτο Πρόγραμμα Δράσης “όσον αφορά την άριστη δυνατή εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης” που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 1998. Αξίζει να σημειωθεί πως τα δύο θεσμικά όργανα συνδέουν με έμφαση την “ελευθερία” και με την “ελευθερία του πολίτη να ζει σε ευνομούμενο περιβάλλον, πεπεισμένος ότι οι αρχές χρησιμοποιούν όλη την ισχύ

τους για την καταδίωξη και πάταξη όσων προτίθενται να καταχραστούν την ελευθερία αυτή”.

Περαιτέρω, η Συνθήκη εντάσσει τα θέματα ασύλου, μετανάστευσης και ελέγχου των εξωτερικών συνόρων σε “κοινή πολιτική”, άρα σε πολύ πιο συντονισμένες μορφές δράσης από την απλή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Η εν λόγω κοινή πολιτική διέπεται από δύο νέα χαρακτηριστικά: βασίζεται στην “αλληλεγγύη” μεταξύ των κρατών μελών και οφείλει να είναι “δίκαιη” έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών.

Η φράση σχετικά με την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών οφείλεται στην κοινή πλέον διαπίστωση ότι δεν αντιμετωπίζουν όλες οι χώρες της Ένωσης τα ίδια προβλήματα σε σχέση προς τις μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών. Ορισμένα κράτη μέλη δέχονται σοβαρές πιέσεις στα σύνορά τους κατά την είσοδο υπηκόων τρίτων χωρών (ιδίως οι χώρες της Μεσογείου, ιδιαίτερα δε και η χώρα μας), τόσο επειδή τα σύνορά τους είναι σε μεγάλο βαθμό και εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, όσο και λόγω της γεωγραφικής τους θέσης. Η διακήρυξη της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών σημαίνει ότι όλα τα κράτη θα συνεισφέρουν από κοινού στην περιφρούρηση των εξωτερικών συνόρων.

Επίσης, η ΣΛΕΕ δηλώνει πως η πολιτική της έναντι των υπηκόων των τρίτων χωρών (καθώς και των ανιθαγενών που εξομοιώνονται προς υπηκόους τρίτων χωρών) θα είναι “δίκαιη”. Δεν είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς το βαθμό αοριστίας της εξαγγελίας αυτής, η οποία είναι πιθανό να μην καταφέρει να βρει πρακτική εφαρμογή.

II. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ SCHENGEN

Το γνωστότερο παράδειγμα στενότερης ή ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί το σύνολο των ρυθμίσεων που ονομάζεται “συμβατικό έργο Schengen”, το οποίο εγκαινιάστηκε πριν ακόμα κατοχυρωθεί του στις ιδρυτικές Συνθήκες.

Τα πρώτα αποφασιστικά βήματα για την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων αναλήφθηκαν από ορισμένα κράτη μέλη και μάλιστα εκτός του κοινοτικού δικαίου,

με την υπογραφή παραδοσιακών συμφωνιών του διεθνούς δικαίου. Η πρώτη συμφωνία του Schengen υπογράφηκε στην ομώνυμη πόλη του Λουξεμβούργου στις 14 Ιουνίου 1985, μεταξύ 5 κρατών μελών¹, που είχαν μεταξύ τους κοινά σύνορα και προέβλεπε την κατάργηση των συστηματικών ελέγχων σε βάρος των διακινούμενων προσώπων.

Η συμφωνία Schengen παρέμεινε μυστική για κάποια χρόνια και στις 19 Ιουνίου 1990 υπογράφηκε η σύμβαση περί εφαρμογής της. Το κείμενο της σύμβασης του 1990 προέβλεπε επίσης λεπτομέρειες σχετικά με την εντατικοποίηση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα των συνεργαζόμενων πέντε κρατών και εισήγαγε το Σύστημα Πληροφοριών Schengen. Παρά τις πολλές αντιδράσεις, οι οποίες οφείλονται στη δημιουργία του εν λόγω Συστήματος Πληροφοριών, η συμφωνία Schengen άρχισε να ισχύει το 1995, προσχώρησαν δε σε αυτή η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η χώρα μας, η οποία υπέγραψε τις συμφωνίες το 1993 και τις κύρωσε το 1997.

Στις συμφωνίες Schengen προσχώρησαν και οι υπόλοιπες χώρες της Ένωσης, πλην του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, οι οποίες διατήρησαν σε ειδικό Πρωτόκολλο στη Συνθήκη του Άμστερνταμ τη δυνατότητα να μην εφαρμόζουν κάποιες πτυχές του κοινοτικού δικαίου στα ζητήματα κατάργησης των εσωτερικών τους συνόρων. Το εξαιρετικό αυτό καθεστώς οφείλεται στις ειδικές ταξιδιωτικές ρυθμίσεις που ισχύουν εδώ και πολλά χρόνια μεταξύ των εν λόγω χωρών (το λεγόμενο σύστημα της “Common Travel Area”). Βάσει των εξαιρέσεων από το σύστημα Schengen (“opt-outs”) τα δύο κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να διενεργούν στα σύνορά τους ελέγχους στα πρόσωπα που επιθυμούν να εισέλθουν στο έδαφός τους. Αντίστοιχα, με βάση το ίδιο Πρωτόκολλο και τα υπόλοιπα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμά τους να υποβάλλουν σε έλεγχο τα πρόσωπα που εισέρχονται στο έδαφός τους προερχόμενα από το Ηνωμένο Βασίλειο ή την Ιρλανδία.

Η νομική βάση για την ενσωμάτωση του κεκτημένου Schengen στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο καθορίστηκε με μια απόφαση του Συμβουλίου, προϋπήρχε ωστόσο το Πρωτόκολλο υπ’ αριθμ. 2 του 1997 “για την ενσωμάτωση του κεκτημένου Schengen στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης”. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ ενσωμάτωσε τις συμφωνίες Schengen, που αποτέλεσαν κεκτημένο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με διττό τρόπο: ορισμένες από τις διατάξεις των δύο συμφωνιών, καθώς και του

¹ Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο

παραγώγου δικαίου που προέκυψε από τις συμφωνίες ενσωματώθηκαν στη ΣΕΕ, και μάλιστα στον τρίτο πυλώνα², ενώ άλλες ενσωματώθηκαν στη ΣΕΚ.

Σήμερα, στο χώρο του Schengen εντάσσονται 22 από τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 4 κράτη του ΕΟΧ (Ισλανδία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ελβετία). Στο σύστημα Schengen δε συμμετέχουν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία που έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν να συμμετέχουν μόνο σε ορισμένα τμήματα του χώρου Σένγκεν ή σε ορισμένα μέτρα του. Αξίζει να σημειωθεί ότι προσωρινά δε συμμετέχουν στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Κροατία λόγω δυσχερούς εφαρμογής του ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα, καθώς και η Κύπρος, λόγω της διχοτόμησης του νησιού.

Το σύστημα Schengen δημιουργεί ένα χώρο ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, μεταφορών και εμπορευμάτων. Το καθεστώς των ελέγχων διαμορφώνεται ως εξής: στα κοινά εσωτερικά σύνορα καταργούνται όλοι οι έλεγχοι, οι οποίοι μετατοπίζονται στα εξωτερικά σύνορα των συμμετεχόντων χωρών. Πέραν αυτού ρυθμίζονται θέματα θεωρήσεων εισόδου, ασύλου, μετανάστευσης, αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας. Η Συμφωνία και η Σύμβαση Εφαρμογής αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα διατάξεων που βασίζεται στην αρχή εμπιστοσύνης των ελέγχων που διεξάγουν οι αρχές των κρατών μελών.

ΜΕΡΟΣ Β

Ειδικότερες ρυθμίσεις: οι έλεγχοι στα σύνορα, το άσυλο και η μετανάστευση

I. Η ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΣΤΗ ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

² Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις (ΑΔΣΠΥ).

Όσον αφορά την κατάργηση του ελέγχου στα εσωτερικά σύνορα και την εναρμόνιση του ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα παρατηρείται σειρά πράξεων παραγώγου δικαίου, οι οποίες τελικά ενσωματώθηκαν στον Κανονισμό 562/2006³.

Σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό, ως “εσωτερικά σύνορα” νοούνται: α) τα κοινά χερσαία σύνορα, περιλαμβανομένων των ποτάμιων και λιμναίων συνόρων, μεταξύ των κρατών μελών, β) οι αερολιμένες των κρατών μελών για τις εσωτερικές πτήσεις, γ) οι θαλάσσιοι, ποτάμιοι και λιμναίοι λιμένες των κρατών μελών για τα τακτικά δρομολόγια σχηματαγωγών. Ως “εξωτερικά σύνορα” νοούνται τα χερσαία, ποτάμια, λιμναία, και θαλάσσια σύνορα, καθώς και οι αερολιμένες και ποτάμιοι, θαλάσσιοι και λιμναίοι λιμένες των κρατών μελών, εφόσον δεν αποτελούν εσωτερικά σύνορα.

Ο βασικός κανόνας σε ότι αφορά τη διέλευση των εσωτερικών συνόρων είναι πως μπορεί να γίνει από οποιοδήποτε σημείο των συνόρων των κρατών μελών χωρίς να πραγματοποιηθεί έλεγχος προσώπων⁴. Η διέλευση των εσωτερικών συνόρων επιτρέπεται σε οποιοδήποτε σημείο χωρίς συνοριακό έλεγχο, ανεξαρτήτως ιθαγένειας των προσώπων. Σε κάθε περίπτωση, δε θίγεται το δικαίωμα των αστυνομικών αρχών και των αρμοδίων εθνικών αρχών να διεξάγουν ελέγχους στο εσωτερικό της επικράτειάς τους. Είναι επιβεβλημένο, όμως, οι έλεγχοι αυτοί να μην έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα με τους συνοριακούς ελέγχους, δηλαδή να μην έχουν ως στόχο τον έλεγχο των συνόρων⁵. Επιπρόσθετα επισημαίνεται πως δε θίγεται το δικαίωμα των κρατών μελών να διενεργούν ελέγχους ασφαλείας στους λιμένες ή αερολιμένες με βάση το εθνικό τους πλαίσιο.

Όταν υφίσταται σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλεια, ένα κράτος μέλος μπορεί εκτάκτως να επαναφέρει τον έλεγχο στα εσωτερικά του σύνορα, για περιορισμένη περίοδο ανώτατης διάρκειας 30 ημερών ή

³ Κανονισμός (ΕΚ) 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Schengen). Σημειώνεται πως η Επιτροπή στις 15 Δεκεμβρίου 2015 κατέθεσε πρόταση τροποποίησης του εν λόγω Κανονισμού (COM (2015) 670 final), την έκβαση της οποίας αναμένουμε.

⁴ Ο κανόνας αυτός αποτελεί την υλοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη της την έκταση.

⁵ Σχετική είναι η απόφαση C-278/12, Atiqullah Adil κατά Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.

για την προβλεπόμενη διάρκεια της απειλής, εφόσον αυτή υπερβαίνει τις 30 μέρες. Σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να υπερβαίνει η παράταση της προθεσμίας το απολύτως αναγκαίο για να αντιμετωπισθεί η σοβαρή απειλή.

II. Η ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ - ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

Η ελεύθερη κυκλοφορία όπως είδαμε και συγκεκριμένα η διέλευση των εξωτερικών και εσωτερικών συνόρων της Ένωσης είναι από τις πιο σημαντικές πτυχές του ευρωπαϊκού κεκτημένου και αποτελεί αντικείμενο εκτενούς αναφοράς στις Συνθήκες. Η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων στο εσωτερικό της ένωσης προϋποθέτει συνεπώς αυξημένους αλλά και συντονισμένους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα. Η α. παράγραφος του 77 ΣΛΕΕ αναφέρει τους στόχους της πολιτικής της ένωσης σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα δηλαδή απουσία ελέγχου στα εσωτερικά σύνορα, αποτελεσματική εποπτεία της διέλευσης των εξωτερικών συνόρων και δημιουργία συστήματος διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων.

Όσον αφορά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων, ο βασικός κανόνας είναι πως πραγματοποιείται μόνο από ορισμένα σημεία συνοριακής διελύσεως και μόνο κατά τη διάρκεια των καθορισμένων ωρών κυκλοφορίας. Επίσης, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διενέργεια του προβλεπόμενου ελέγχου.

Καθιερώνονται κατά βάση τρία είδη θεωρήσεων. 1. Η θεώρηση για διαμονή σύντομης διάρκειας η οποία διακρίνεται: α) σε θεώρηση ταξιδιού και ισχύει για μία ή περισσότερες εισόδους που δεν υπερβαίνουν τους τρεις μήνες και β) σε θεώρηση διελύσεως που επιτρέπει στον κάτοχο της να διέλθει από την επικράτεια των κ-μ για να μεταβεί στην επικράτεια τρίτου κράτους, χωρίς η διάρκεια να μπορεί να υπερβεί τις 5 ημέρες. 2. Η δεύτερη κατηγορία θεωρήσεων είναι οι θεωρήσεις περιορισμένης εδαφικής ισχύος οι οποίες εκδίδονται από συγκεκριμένο κ-μ ως εξαίρεση από το γενικό κανόνα, κατά τον οποίο οι θεωρήσεις εκδίδονται για το σύνολο των κ-μ και περιορίζουν τη διαμονή του κατόχου μόνο στο εν λόγω κ-μ. 3. Οι θεωρήσεις μακράς

διάρκειας τέλος, άνω των τριών μηνών είναι εθνικές θεωρήσεις και χορηγούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.

Για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων ισχύουν τα άρθρα 3-8 της Σύμβασης για την εφαρμογή της Συνθήκης Σένγκεν σύμφωνα με την οποία όλα τα πρόσωπα υπόκεινται τουλάχιστον σε έλεγχο ταυτότητας, ενώ οι υπήκοοι τρίτων κρατών υποχρεούνται να επιδεικνύουν στις αρχές τα έγγραφα για τη διάβαση των συνόρων και να τις ενημερώνουν για το σκοπό του ταξιδιού, την πρόθεση διαμονής και εργασίας και την πιθανή ημερομηνία αναχώρησης. Η δεύτερη παρ. του άρθρου 77 προβλέπει τη λήψη μέτρων και τους τομείς εφαρμογής τους με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Η τρίτη παράγραφος του 77 προβλέπει ειδική νομοθετική διαδικασία για τη λήψη μέτρων σχετικά με τα διαβατήρια, τα δελτία ταυτότητας, τους τίτλους διαμονής ή κάθε άλλο εξομοιούμενο έγγραφο με σκοπό τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος κ-μ των πολιτών της Ε.Ε. Το Συμβούλιο αναλαμβάνει την ευθύνη θέσπισης των μέτρων αυτών αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωκοινοβούλιο υπό τις προϋποθέσεις: α) της αναγκαιότητας της δράσης της Ε.Ε. και β) της έλλειψης ειδικής προβλεπόμενης δράσης από τις Συνθήκες για τη διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας. Στο πλαίσιο αυτής της διευκόλυνσης η Οδ. 38/2004 απλοποιεί το προϊσχύον σύστημα που αποτελούνταν από έναν κανονισμό και 9 οδηγίες, συγκεντρώνοντας σε ένα μόνο κείμενο το περίπλοκο νομοθετικό σύστημα που ίσχυε ρυθμίζοντας τους όρους άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και απλουστεύοντας τις διατυπώσεις για την άσκησή του.

Με τον Κανονισμό 2007/2004 συστάθηκε ο ευρωπαϊκός οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κ-μ (Frontex), που εδρεύει στη Βαρσοβία, ο οποίος μεταξύ άλλων επικουρεί τα κ-μ στην εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλάκων με την καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης. Επίσης πραγματοποιεί αναλύσεις κινδύνων, παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με τον έλεγχο ή την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων. Επικουρεί τα κ-μ

όπου απαιτείται αυξημένη τεχνική και υπηρεσιακή συνδρομή και τους παρέχει την αναγκαία στήριξη για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού.

Έχουμε επίσης τον Καν. 2252/2004 σχετικά με τα πρότυπα για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας και τα βιομετρικά στοιχεία στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα. Αντιδράσεις και στους δύο κανονισμούς είχαμε από την πλευρά του Ην. Βασιλείου το οποίο αμφισβήτησε το κύρος τους, επειδή είχαν εκδοθεί ως μέτρα ανάπτυξης των διατάξεων του κεκτημένου Σένγκεν και συνεπώς χωρίς τη δική του σύμπραξη. Το τότε ΔΕΚ δικαίωσε το Συμβούλιο.⁶ Ο Κανονισμός αυτός εντάσσει επίσης ως αναπόσπαστο μέρος του στόχου για προοδευτική δημιουργία του ΧΕΑΔ το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου που θα το δούμε πιο κάτω, για κείνους που αναγκασμένοι από τις περιστάσεις αναζητούν νομίμως προστασία στην Ένωση.

Επιπλέον με τον Καν. 562/2006 θεσπίζεται κοινοτικός κώδικας σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (Κώδικας συνόρων του Σένγκεν) σύμφωνα με τον οποίο η διέλευση των εξωτερικών συνόρων επιτρέπεται μόνο στα συνοριακά σημεία διέλευσης και κατά τη διάρκεια καθορισμένων όρων λειτουργίας.

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υποβάλλονται σε διεξοδικό έλεγχο α) με εξακρίβωση των προϋποθέσεων εισόδου, β) εξακρίβωση στο σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS). Το VIS δημιουργήθηκε με τον Καν. 767/2008 με σκοπό να διευκολυνθεί η διαδικασία υποβολής αίτησης θεώρησης, να προληφθεί η άγρα θεώρησεων (visa shopping) και να καταπολεμηθεί η απάτη.

Κατά την Ειδική Σύνοδό του στο Τάμπερε το '99 το Ευρ. Συμβούλιο δήλωσε ότι θα πρέπει να υπάρξει προσέγγιση του νομικού καθεστώτος των υπηκόων τρίτων χωρών προς εκείνο των υπηκόων των κ-μ και ότι στα άτομα που έχουν διαμείνει νομίμως στα κ-μ για περίοδο που θα προσδιοριστεί και διαθέτουν άδεια διαμονής υπηκόου τρίτης χώρας επί μακρόν διαμένοντος, θα πρέπει να χορηγείται εντός του εν

⁶ Ην.Βασίλειο/Συμβουλίου, C-77/05, C-137/05

λόγω κ-μ σύνολο ενιαίων δικαιωμάτων κατά το δυνατό παραπλήσιων προς τα δικαιώματα των πολιτών της Ε.Ε. Έτσι αυτοί μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα για σύντομο χρονικό διάστημα 3 μηνών στην Ένωση, σύμφωνα με την οδηγία 109/2003 μετά τη συμπλήρωση πενταετούς συνεχούς παραμονής σε κ-μ.

III) ΑΣΥΛΟ

Σοβαρή εργασία έχει γίνει από την Κοινότητα και την Ένωση με κρίσιμο σημείο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε οπότε και αποφασίστηκε η Ένωση να εργασθεί προκειμένου να θεσπισθεί το ΚΕΣΑ, που βασίζεται στο διεθνές δίκαιο κυρίως στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 περί του καθεστώτος των προσφύγων και στο Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης (1967) το οποίο τη συμπληρώνει θεσπίζοντας την αρχή της μη επαναπροώθησης.

Η δημιουργία του ΚΕΣΑ περιλαμβάνει 4 κατηγορίες προστασίας: 1) το καθεστώς του πρόσφυγα 2) το καθεστώς της επικουρικής προστασίας 3) το καθεστώς προσωρινής προστασίας και 4) το καθεστώς του αιτούντος. Οι προϋποθέσεις για τις κατηγορίες αυτές αφορούν σε πέντε ζητήματα. α) στη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος, δηλαδή ποιος πληροί τις προϋποθέσεις για κάθε καθεστώς β) στους διαδικαστικούς κανόνες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος γ) στους κανόνες που ορίζουν το περιεχόμενο της προστασίας δ) στους κανόνες για την εγκατάσταση και του προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους για την εξέταση της αίτησης του υπηκόου τρίτων χωρών ή του ανιθαγενούς και ε) στους κανόνες για την οικογενειακή ενότητα.

Τα θέματα ασύλου ρύθμιζε αρχικά ο Καν. 343/2003 (Δουβλίνο II). Όπως είχε ήδη τονιστεί από την πρόταση του κανονισμού Δουβλίνο II σκοπός ήταν να εξασφαλιστεί στους αιτούντες άσυλο, πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες προσδιορισμού της ιδιότητας του πρόσφυγα, προβλέποντας τις απαραίτητες διασυνδέσεις με τις εν λόγω διαδικασίες και να αποτρέψει την κατάχρηση των

διαδικασιών ασύλου που αποτελεί το φαινόμενο των πολλαπλών αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται ταυτοχρόνως ή διαδοχικά, για το ίδιο πρόσωπο σε πολλά κράτη μέλη, με μόνο στόχο την παράταση της διαμονής του στην Ε.Ε. Οι περισσότεροι μετανάστες υπό το πρόσχημα του ασύλου αναζητούν κυρίως εργασία (asylum shopping) δηλαδή αναζήτηση χώρας με τις μεγαλύτερες πιθανότητες αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας.

Για την ανάπτυξη της κοινής πολιτικής στους τομείς του ασύλου, της επικουρικής και της προσωρινής προστασίας αποφασίζουν το Ευρ. Κοινοβ. και το Συμβούλιο σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Το άρθρο 78 παρ.2 ΣΛΕΕ περιέχει μια ενδεικτική, μη εξαντλητική σειρά από ειδικότερους τομείς πολιτικής σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου. Σκοπός εδώ είναι να θεσπισθούν συγκεκριμένα μέτρα, προκειμένου να διασφαλιστεί σ'όλα τα κράτη μέλη ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας για άτομα που χρήζουν αυτής και να περιοριστούν τυχόν αποκλίσεις.

Ο Καν. Δουβλίνο II τροποποιήθηκε από τον Καν. 604/2013 του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο οποίος θέσπισε κριτήρια και προσδιόρισε τα κ-μ που είναι υπεύθυνα για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας (άσυλο), που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα. Ο κανονισμός κατανέμει τις αρμοδιότητες μεταξύ των κ-μ προκειμένου να εξευρεθεί το κράτος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης. Ο παλαιότερος κανονισμός ρύθμιζε το ζήτημα ορίζοντας ότι το κράτος της Ένωσης στο οποίο εισέρχεται για πρώτη φορά το πρόσωπο, που υποβάλλει την αίτηση είναι και το αρμόδιο να την εξετάσει. Ο Καν. Δουβλίνο II είχε προκαλέσει μεγάλα προβλήματα στις μεσογειακές χώρες οι οποίες δέχονται τον συντριπτικά μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων, αιτούντων διεθνή προστασία κλπ. Οδήγησε προ πάντων σε δεινή δοκιμασία το ελληνικό σύστημα υποδοχής αιτούντων άσυλο, προξενώντας γενικότερα προβλήματα στη

χώρα.⁷ Το έτος 2011 η Ελλάδα καταδικάστηκε με αφορμή την κακή μεταχείριση των αιτούντων άσυλο από το ΕΔΔΑ.⁸ Ο νέος Κανονισμός 604/2013, αν και ελαστικότερος τουλάχιστον σε ζητήματα επανένωσης των οικογενειών, ανηλίκων κλπ., εξακολουθεί να προβλέπει ότι αν ο αιτών διέβη παράνομα τα σύνορα κ-μ προερχόμενος από τρίτη χώρα το κράτος μέλος αυτό είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του. Η ευθύνη του κ-μ παύει 12 μήνες μετά την ημερομηνία κατα την οποία έλαβε χώρα η παράνομη διάβαση των συνόρων. Ως προς τον προσδιορισμό του αρμόδιου κ-μ εισάγονται κριτήρια προτεραιότητας. Αν κ-μ χορήγησε στον αλλοδαπό δικαίωμα διαμονής, καθίσταται υποχρεωτικώς αρμόδιο για την εξέταση αιτήσεως ενός μέλους της οικογένειάς του. Αν χορηγήθηκε στον αιτούντα θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής, αρμόδιο καθίσταται το κ-μ που χορήγησε τη θεώρηση ή άδεια. Αν ο αιτών εισήλθε στο χώρο της Ένωσης χωρίς να έχει υποχρέωση θεώρησης εισόδου αρμόδιο είναι το κ-μ από τα εξωτερικά σύνορα του οποίου αυτός εισήλθε. Αν ο αιτών υποβάλλει δεύτερη αίτηση σε άλλο κ-μ χωρίς να έχει εκδοθεί απόφαση επί της πρώτης αίτησης, αρμόδιο είναι το κ-μ στο οποίο εκρεμεί η αίτηση. Σε γενικές γραμμές ο Καν. αναγνωρίζει την ευθύνη εξέτασης της αίτησης στο κ-μ με το σημαντικότερο ρόλο στην είσοδο του αιτούντα άσυλο συντομεύοντας τις γενικές προθεσμίες για να επιτύχει αποτελεσματικότητα των διαδικασιών. Αυτό συνεπάγεται πρακτικά ότι στην Ε.Ε. μόνο ένα κράτος είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου, δηλαδή ο αιτών άσυλο έχει μόνο μια ευκαιρία σε ολόκληρη την επικράτεια της Ε.Ε. να καταθέσει αίτηση για άσυλο.

Μετά το πρόγραμμα του Τάμπερε ακολούθησε το πρόγραμμα της Χάγης (2004) που έθεσε 10 νέες προτεραιότητες με κύρια τη θέσπιση κοινής, εναρμονισμένης και αποτελεσματικής διαδικασίας σε θέματα ασύλου, με ιδίως έμφαση στην ανάγκη διοικητικής συνεργασίας των κ-μ και στην από κοινού διεκπεραίωση αιτημάτων

⁷ N.S./Secretary of State for the Home Department, C-411/10 και C-493/10, όπου το ΔΕΕ επιβεβαίωσε ότι το έτος 2010 το 90% των παρανόμων μεταναστών που εισήλθαν στο έδαφος της Ένωσης χρησιμοποίησε ως πύλη εισόδου την Ελλάδα.

⁸ ΕΔΔΑ, M.S.S/Βελγίου και Ελλάδος, 30696/09

ασύλου. Επίσης με τον Καν. 439/2010 ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Ασυλο (ΕΥΥΑ) με καθήκον μεταξύ άλλων να διαχειρίζεται κρίσεις, να αποτρέπει την κατάρρευση εθνικών συστημάτων ασύλου και να στηρίζει κ-μ που υφίστανται ιδιαίτερες πιέσεις. Συναφής με τα θέματα ασύλου είναι επίσης ο Καν. 603/2013 σχετικά με τη θέσπιση του “Eurodac” για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων και την αποτελεσματική εφαρμογή του Καν. 604/2013. Σημαντική είναι επίσης μια σωρεία οδηγιών για θέματα ασύλου με πιο σημαντικές τις:

-Οδ. 83/2004 για την εγκαθίδρυση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και προσδιορισμό όσων μπορούν να προσδιορισθούν ως πρόσφυγες τότε τερματίζεται το καθεστώς του πρόσφυγα (αποκλεισμός, παύση, ανακάλυψη απάτης, έγκλημα κατά της ειρήνης και της ανθρωπότητας)⁹. Η αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει να γίνεται σε εξατομικευμένη βάση και να περιλαμβάνει συνεκτίμηση όλων των συναφών στοιχείων, της ατομικής κατάστασης και των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία.

-Οδ. 85/2005 ορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη χορήγηση και την ανάκληση του προσφυγικού καθεστώτος στα κ-μ ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαστική αρωγή, τις προσωπικές συνεντεύξεις και το δικαίωμα έφεσης με στόχο τη δημιουργία ενός ελάχιστου πλαισίου ώστε να περιοριστούν οι δευτερογενείς μετακινήσεις των αιτούντων άσυλο μεταξύ των κ-μ ιδίως όταν αυτές οφείλονται στις διαφορές των νομικών πλαισίων. Τα κ-μ θα πρέπει να εξετάζουν όλες τις αιτήσεις επί της ουσίας δηλαδή να αξιολογούν κατά πόσον ο συγκεκριμένος αιτών δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας κατά την έννοια της Οδ. 83/2004 καθώς και το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας. Όσον αφορά την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα τα κ-μ θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα άτομα που τυγχάνουν του καθεστώτος

⁹ Bundesrepublik/B,D, C-57/09 και C-101/09 (συμμετοχή σε οργάνωση που ενέχεται σε τρομοκρατικές πράξεις ως λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα). Αντιθέτως, Bundesrepublik Deutschland /Y,Z, C-71//11, C-99/11 (η θρησκεία ως λόγος διώξεων που δικαιολογεί την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα)

ενημερώνονται δεόντως για την πιθανή επανεξέταση του καθεστώτος τους και έχουν τη δυνατότητα ακροάσεως προτού οι αρχές λάβουν αιτιολογημένη απόφαση ανάκλησής του.

-Οδ.55/2001 ορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών στα κ-μ όσον αφορά την αποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων.

-Οδ. 32/2013 και 33/2013 ορίζει τα σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο καθώς και τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

IV) ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Η μετανάστευση είναι ένα απο τα μείζονα ζητήματα που απασχολούν την Ε.Ε. Από τη Σύνοδο του Τάμπερε τονίστηκε η αναγκαιότητα να αναπτυχθεί μια κοινή πολιτική της Ε.Ε. για τη μετανάστευση που θα περιλάμβανε μια σχέση εταιρικής με τις χώρες καταγωγής. Αυτό πρακτικά συνεπάγεται και μια προσπάθεια προσέγγισης ή και αντιμετώπισης των αιτιών της μετανάστευσης. Στόχος της προσπάθειας ήταν η συνεργασία και η οικονομική βοήθεια, η πρόληψη των συγκρούσεων, η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της οικονομικής εκμετάλλευσης των μεταναστών με τη θέσπιση αυστηρών κυρώσεων. Με το πρόγραμμα της Χάγης είχε ξεκινήσει δράση για τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (ΕΔΜ)

Το άρθρο που μας ενδιαφέρει εδώ είναι το 79 ΣΛΕΕ που αφορά αποκλειστικά τους υπηκόους 3ων χωρών εφόσον τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των υπηκόων της Ε.Ε.

απορρέουν από τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας της Συνθήκης. Βασική είναι η “δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων 3ων χωρών” που αφορά στα δικαιώματα και γενικότερα στις μεθόδους και προϋποθέσεις πολυεπίπεδης ένταξης των νομίμων μεταναστών στο δημόσιο βίο και στον κοινωνικό ιστό του κάθε κ-μ. Η συγκεκριμένη διάταξη επιτρέπει τη λήψη αποφάσεων με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία χωρίς ωστόσο τη δυνατότητα εναρμόνισης των εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων. Η ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης ιδίως για την αντιμετώπιση της παράνομης θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αλληλεγγύης του δικαίου και στον επιμερισμό των ευθυνών μεταξύ των κ-μ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ελευθερία αποτελεί πολιτική αρχή το πλαίσιο του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, με οριζόντιο άμεσο αποτέλεσμα, όπως αποδεικνύεται από τις σχετικές αποφάσεις (οι οποίες έχουν παρατεθεί στην ανωτέρω ανάλυση) του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κατάργηση των ελέγχων και η διάβαση των συνόρων δεν αφορά μόνο τους υπηκόους των συμβαλλομένων μερών και τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά **άπαντες**, δηλαδή και τους υπηκόους των τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στο έδαφος των συμβαλλομένων μερών.

Η πληθώρα και η συνεχόμενη αύξηση της δικαιοπαραγωγής αποδεικνύει τη σημασία της αξίας της ελευθερίας στο ΧΕΑΔ¹⁰. Η ελευθερία κυκλοφορίας

¹⁰ Τα κράτη μέλη εμπνέονται από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εγκύκλιος 40 της 5ης Νοεμβρίου 2015 του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία στηριζόμενη αποκλειστικά σε αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέμεινε δικαίωμα πενταετούς διαμονής σε γονείς ανηλίκων ενωσιακών υπηκόων, προερχόμενους από τρίτες χώρες, οι οποίοι

απολαμβάνει τη μέγιστη δυνατή εφαρμογή της στο πλαίσιο του συστήματος Schengen, μια κατάκτηση από την οποία ενδεχομένως εκκινεί η απομάκρυνση της σύγχρονης Ένωσης από αποκλειστικά οικονομικούς στόχους. Η προστασία του συστήματος αυτού είναι απόλυτη προτεραιότητα, ιδίως σήμερα που δοκιμάζεται όσο ποτέ από τις μεγάλες πιέσεις που δέχεται η Ένωση στα εξωτερικά της σύνορα.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ

-Οδ. 109/2003 αφορά τη δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων 3ων χωρών και την ενίσχυση των πολιτικών ενταξης των νόμιμων μεταναστών.¹¹ Ο επί μακρον διαμένων απολαμβάνει την ίδια μεταχείριση με τους ημεδαπούς αναφορικά με την πρόσβαση σε μισθωτή απασχόληση και σε ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα, με την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, με την κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική αρωγή.

-Ο Καν. 1030/2002 καθιέρωσε άδειες διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους 3ων χωρών με τεχνικές προδιαγραφές υψηλού επιπέδου, ιδίως όσον αφορά την προστασία από την παραποίηση και την πλαστογράφηση με σκοπό να συμβάλει στην πρόληψη της λαθρομετανάστευσης και της παράνομης διαμονής και κυρίως στην καταπολέμησή τους.

έχουν την επιμέλειά τους, προκειμένου να μην απεμπολίσουν τα ανήλικα τέκνα τους το δικαίωμα που απολαμβάνουν στην ελεύθερη κυκλοφορία.

¹¹ Υπόθεση C-153/14, Minister van Buitenlandse Zaken κατά K,A

-Οδ.115/2008 θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και τις διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κ-μ για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών¹², σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις γενικές αρχές του ενωσιακού και διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.¹³ Τα κράτη μέλη δε μπορούν να παρεκκλίνουν από αυτούς τους κανόνες και διαδικασίες με την εφαρμογή αυστηρότερων κανόνων, όπως η φυλάκιση των παράνομων μεταναστών

-Απόφαση-πλαίσιο 946/2002 επεδίωξε την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την καταστολή της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου¹⁴, διέλευσης και διαμονής δίνοντας έμφαση στην προσέγγιση των ισχυουσών νομικών διατάξεων και στον ακριβή ορισμό της εν λόγω παράβασης.

-Οδ. 52/2009 που προβλέπει γενική απαγόρευση της απασχόλησης των υπηκόων 3ων χωρών που δεν έχουν το δικαίωμα διαμονής στην Ε.Ε. σε συνδυασμό με κυρώσεις σε βάρος των εργοδοτών που παραβαίνουν αυτή την απαγόρευση π.χ. χρηματικές κυρώσεις και συμμετοχή στα έξοδα επιστροφής των παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

Τέλος η Επιτροπή το 2003 πρότεινε το πρόγραμμα AENEAS το οποίο προβλέπει χρηματοδότηση και βοήθεια τρίτων χωρών στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών αλλά και των περιπτώσεων παρατεταμένης ύπαρξης προσφύγων. Το πρόγραμμα στηρίζει την εφαρμογή των πρότυπων προγραμμάτων περιφερειακής προστασίας. Το 2006 η Επιτροπή κατήρτισε το Θεματικό πρόγραμμα για τη συνεργασία με τρίτες χώρες στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου με έμφαση στην ανθρωπιστική και προενταξιακή βοήθεια, την οικονομική συνεργασία και την

¹² C-249/13, Khaled Boudjlida κατά Prefet des Pyrenees-Antlantiques

¹³ C-61/11, PPU El Dridi /

¹⁴ C-290/14, Skerdjan Celaj

ευρωπαϊκή γειτονία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παπαγιάννης Δ., Ο χώρος της ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008, Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα

Περράκης Σ., Διαστάσεις του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2007, Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα

Σαχπεκίδου Ε., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 2013, Εκδόσεις Σάκκουλα

Χριστιανός Β., Συνθήκη ΕΕ και ΣΛΕΕ, Κατ'άρθρο ερμηνεία, 2012, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη